

ระบบดูแลช่วยเหลือเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส
ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2
The Student Care System for Learning Quality in School Education and
Expand Educational Opportunities Under Yasothon Primary
Educational Service Area Office 2

กียาวี๋ย ทุมมี^{1*} และ เจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม²

Kiyawee Tumme^{1*} and Charoenwit Sompongtham ²

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชธานี

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มหาวิทยาลัยราชธานี

* ผู้ประสานงาน: Kiyawee.8279@gmail.com

¹ Master's Degree Program in Educational Administration, Rajathani University.

² Asst. Prof. Ph.D. Graduate School, Rajathani University.

* Corresponding Author: Kiyawee.8279@gmail.com

(Received:2026-05-19, Revised:2026-07-15, Accepted: 2026-07-14)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และ 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอน จำนวน 223 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.67–1.00 ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.43–0.65 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

ระบบดูแลช่วยเหลือเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการส่งต่อเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ส่วนแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 ที่สำคัญ 3 ด้านแรก ได้แก่ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ 2) การคัดกรองนักเรียนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ และ 3) การป้องกันและแก้ไขปัญหา เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์

คำสำคัญ: ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, คุณภาพการเรียนรู้, โรงเรียนขยายโอกาส

Abstract

This research aimed to 1) study the student support system to improve the learning quality of students in schools providing expanded educational opportunities, and 2) study guidelines for developing the student support system to improve the learning quality of students in schools providing expanded educational opportunities under the Yasothon Primary Educational Service Area Office 2. The sample consisted of 223 teachers. The research instrument was a 5-level Likert scale questionnaire with an Index of Content Validity (IOC) between 0.67–1.00, item discrimination values between 0.43–0.65, and a reliability coefficient of 0.97. Statistical analyses included frequency, percentage, mean, and standard deviation. Semi-structured interviews were also conducted. Qualitative data analysis was performed using content analysis.

The research findings were as follows:

The overall effectiveness of the student support system in improving the learning quality of students in schools providing expanded educational opportunities under the Yasothon Primary Educational Service Area Office 2 is high. The aspect with the highest average score is the development and promotion of students to cultivate

desirable characteristics, while the aspect with the lowest average score is referral for improving academic achievement. The three key approaches to developing the student support system to improve learning quality in these schools are: 1) getting to know students individually to improve academic achievement; 2) screening students to improve academic achievement; and 3) preventing and resolving problems to develop desirable characteristics.

Keywords: Student support system, Quality of learning, Schools for underprivileged students.

บทนำ

ในยุคปัจจุบัน การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 เป็นเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษา โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก (Trilling & Fadel, 2009) แนวคิดการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและความเสมอภาคทางการศึกษา เป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างยั่งยืน (UNESCO, 2015) สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของประเทศไทยที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพรอบด้านทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และสังคม โดยครอบคลุมการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง การป้องกันและแก้ไขปัญหา การส่งเสริมและพัฒนา และการส่งต่อนักเรียนอย่างเป็นระบบ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) แนวทางดังกล่าวช่วยให้สถานศึกษาสามารถดูแลผู้เรียนได้อย่างทั่วถึงและเหมาะสมกับศักยภาพของแต่ละบุคคล อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในภาพรวม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561)

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาหลายแห่งยังประสบปัญหาในหลายด้าน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ที่ข้อมูลนักเรียนยังไม่เป็นปัจจุบันและไม่ครอบคลุมทุกมิติ การคัดกรองนักเรียน ที่ยังไม่สามารถจำแนกนักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหาได้อย่างถูกต้อง การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ที่จัดกิจกรรมได้ไม่ทั่วถึงตามความแตกต่างระหว่างบุคคล การป้องกันและแก้ไขปัญหา ที่ยังขาดการติดตามและการบูรณาการความร่วมมือระหว่างครู

ผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ การส่งต่อ ที่ยังไม่มีระบบหรือเครือข่ายการส่งต่อที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนขาดความต่อเนื่องและไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ สาเหตุสำคัญมาจากข้อจำกัดด้านบุคลากร เวลา งบประมาณ และความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานของผู้เกี่ยวข้อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563) โดยเฉพาะโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่งต้องเผชิญกับข้อจำกัดด้านทรัพยากรและมีนักเรียนจำนวนหนึ่งมาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ หรือขาดการดูแลอย่างใกล้ชิดจากผู้ปกครอง ส่งผลให้ผู้เรียนมีความเสี่ยงต่อปัญหาด้านพฤติกรรม อารมณ์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จึงจำเป็นต้องมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2, 2567)

ดังนั้น การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา จึงเป็นแนวทางสำคัญในการยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้าน (UNESCO, 2015) จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ผ่านมา พบว่าการศึกษาล้วนให้ความสำคัญมุ่งเน้นไปที่การประเมินประสิทธิภาพของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาพรวมของโรงเรียนขนาดใหญ่ หรือศึกษาเพียงมิติเชิงปริมาณเกี่ยวกับอัตราการดำเนินงานตามขั้นตอน ทว่ายังขาดการศึกษาเชิงลึกที่สะท้อนถึงบริบทเฉพาะและความต้องการที่แท้จริงของ "โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา" ซึ่งมีลักษณะโครงสร้างหลักสูตรทั้งประถมและมัธยมศึกษาตอนต้นรวมกัน และต้องเผชิญกับข้อจำกัดที่ซับซ้อนทั้งด้านงบประมาณ บุคลากร ตลอดจนปัจจัยพื้นฐานทางครอบครัวของนักเรียนในพื้นที่ห่างไกล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ย่อมยังไม่ปรากฏงานวิจัยที่มุ่งศึกษาเพื่อหาแนวปฏิบัติหรือโมเดลที่เชื่อมโยงกลไกระบบดูแลช่วยเหลือทั้ง 5 ด้าน สู่การพัฒนา "คุณภาพการเรียนรู้" ของนักเรียนโดยตรงในเขตพื้นที่นี้

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาระบบดูแลช่วยเหลือเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ผู้วิจัยทำการศึกษาเพื่อศึกษาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับบริบท อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม และใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบในการปรับปรุงระบบให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระบบดูแลช่วยเหลือเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 2
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 2

คำถามการวิจัย

1. ระบบดูแลช่วยเหลือเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 2 อยู่ในระดับใด
2. แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 2 เป็นอย่างไร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มุ่งศึกษาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน และศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบดังกล่าว

2. ประชากรและตัวอย่าง

2.1 ประชากร ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอน ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 2 ปีการศึกษา 2568 ได้แก่ 1. อำเภอกุตุชุม 95 คน 2. อำเภอเลิงนกทา 219 คน 3. อำเภอป่าติ้ว 72 คน 4. อำเภอไทยเจริญ 53 คน และ 5. อำเภอทรายมูล 89 คน ประชากรรวมทั้งหมด จำนวน 528 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอน ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 2 ปีการศึกษา 2568 ผู้วิจัยโดยใช้ตามตารางของ (Krejcie and Morgan, 1970) จำนวน 223 คน ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง แบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) ดังนี้

2.2.1 การสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ผู้วิจัยกำหนดให้อำเภอที่สถานศึกษาตั้งอยู่เป็นชั้นภูมิ (Strata) โดยแบ่งประชากรครูผู้สอนทั้งหมด ออกเป็น 5 ชั้นภูมิ ได้แก่ 1. อำเภอกุดชุม 95 คน 2. อำเภอเลิงนกทา 219 คน 3. อำเภอป่าติ้ว 72 คน 4. อำเภอไทยเจริญ 53 คน และ 5. อำเภอทรายมูล 89 คน เนื่องจากจำนวนครูผู้สอนในแต่ละอำเภอ มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน ผู้วิจัยใช้วิธีการจัดสรรจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วน (Proportional Allocation) ทำให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างสำหรับแต่ละอำเภอ ดังนี้ 1. อำเภอกุดชุม 40 คน 2. อำเภอเลิงนกทา 93 คน 3. อำเภอป่าติ้ว 30 คน 4. อำเภอไทยเจริญ 22 คน และ 5. อำเภอทรายมูล 38 คน จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 223 คน

2.2.2 การสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ผู้วิจัยทำการสุ่มจำนวนครูผู้สอนในแต่ละอำเภอด้วยวิธีการจับสลาก (Lottery Method) จนครบตามจำนวนที่กำหนด

2.3 ผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 11 (โคกนาโก) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 2 ปีการศึกษา 2568 โดยใช้ในการเลือกแบบเจาะจง ได้ผู้ให้ข้อมูล ในการสัมภาษณ์ทั้งหมด 7 คน โดย 1. ผู้บริหารสถานศึกษาที่รับผิดชอบงานนักเรียน 2 คน 2. หัวหน้ากลุ่มงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2 คน และ 3. ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 2 ประเภท ได้แก่

3.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert โดยมีเนื้อหาครอบคลุมองค์ประกอบของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 10 ด้าน ได้แก่ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ 2) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 3) ด้านการคัดกรองนักเรียนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ 4) ด้านการคัดกรองนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 5) การป้องกันและแก้ไขปัญหาเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ 6) การป้องกันและแก้ไขปัญหาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 7) การพัฒนาและส่งเสริมนักเรียนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ 8) การพัฒนาและส่งเสริมนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 9) การส่งต่อนักเรียนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ และ 10) การส่งต่อนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านละ 10 ข้อ เป็นจำนวนทั้งหมด 100 ข้อ แบบสอบถามผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่

ระหว่าง 0.67–1.00 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item-Total Correlation) อยู่ระหว่าง 0.43–0.65 และมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha-Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

3.2 แบบสัมภาษณ์ แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เกี่ยวกับการระบุระบบดูแลช่วยเหลือเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโสธร เขต 2 ลักษณะคำถาม เป็นข้อคำถามแบบปลายเปิดโดยเลือกข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในแต่ละด้าน จากการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการระบุระบบดูแลช่วยเหลือเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามำกำหนดเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโสธร เขต 2

4.2 ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอน จำนวน 223 คน และชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย รวมทั้งวิธีการตอบแบบสอบถามอย่างชัดเจน

4.3 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง และตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูลก่อนนำไปวิเคราะห์

4.4 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 11 (โคกนาโก) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโสธร เขต 2 ปีการศึกษา 2568 โดยเลือกแบบเจาะจง ได้ผู้ให้ข้อมูล ในการสัมภาษณ์ทั้งหมด 7 คน โดย 1. ผู้บริหารสถานศึกษาที่รับผิดชอบงานนักเรียน 2 คน 2. หัวหน้ากลุ่มงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2 คน และ 3. ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3 คน

4.5 ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลทั้งหมดและจัดเตรียมข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

5.2 วิเคราะห์ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.3 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จากแบบสัมภาษณ์ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอในรูปแบบเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาระบบดูแลช่วยเหลือเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 วิเคราะห์ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับที่ของระบบดูแลช่วยเหลือเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยรวม

ระบบดูแลช่วยเหลือเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปฏิบัติ	อันดับที่
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ	4.43	.44	มาก	3
2. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์	4.44	.41	มาก	2
3. ด้านการคัดกรองนักเรียนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ	4.35	.48	มาก	9

4. ด้านการคัดกรองนักเรียนเพื่อพัฒนา คุณลักษณะที่พึงประสงค์	4.41	.45	มาก	4
ระบบดูแลช่วยเหลือเพื่อพัฒนาคุณภาพการ เรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 2	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ปฏิบัติ	อันดับ ที่
5. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเพื่อพัฒนา ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ	4.38	.46	มาก	6
6. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเพื่อพัฒนา คุณลักษณะที่พึงประสงค์	4.39	.47	มาก	5
7. ด้านการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียนเพื่อ พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ	4.37	.47	มาก	8
8. ด้านการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียนเพื่อ พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์	4.48	.44	มาก	1
9. ด้านการส่งต่อเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทาง วิชาการ	4.34	.50	มาก	10
10. ด้านการส่งต่อเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึง ประสงค์	4.38	.50	มาก	7
รวม	4.39	.46	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ระบบดูแลช่วยเหลือเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 2
การปฏิบัติโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.39, S.D. = .46) โดยลำดับที่ได้ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้าน
การพัฒนาและส่งเสริมนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และด้านที่ได้ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ
ด้านการส่งต่อเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2

ข้อ	ด้าน	แนวทางการพัฒนา
1.	ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ	1. ครูผู้สอนควรนำข้อมูลสภาพเศรษฐกิจและสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนที่บ้านมาประกอบการพิจารณาในการมอบหมายงาน 2. ครูผู้สอนควรนำข้อมูลความบกพร่องทางการเรียนรู้ (ถ้ามี) ของนักเรียนมาวางแผนการสอนซ่อมเสริมเฉพาะทาง
2.	ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์	1. ครูผู้สอนควรใช้ข้อมูลความสนใจและกิจกรรมยามว่างของนักเรียน เพื่อส่งเสริมกิจกรรมที่สร้างสรรค์คุณลักษณะที่ดี 2. ครูผู้สอนควรใช้ข้อมูลประวัติสุขภาพจิตและสุขภาพกาย เพื่อทำความเข้าใจพฤติกรรมที่อาจเกิดจากปัญหาทางอารมณ์
3.	ด้านการคัดกรองนักเรียนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ	1. ครูผู้สอนควรจัดกลุ่มคัดกรองนักเรียนที่ขาดความพร้อมด้าน ทักษะพื้นฐาน (เช่น การอ่านออกเขียนได้) 2. ครูผู้สอนควรจัดทำแผนการช่วยเหลือรายบุคคล (Individual Action Plan) สำหรับนักเรียนกลุ่มมีปัญหาด้านการเรียน
4.	ด้านการคัดกรองนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์	1. ครูผู้สอนควรใช้แบบประเมินพฤติกรรมมาตรฐาน (เช่น SDQ) เพื่อคัดกรองนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้านพฤติกรรมและอารมณ์ 2. ครูผู้สอนควรจัดทำแผนการดูแลรายบุคคล สำหรับนักเรียนกลุ่มมีปัญหาด้านพฤติกรรม

5.	ด้านการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ ทางวิชาการ	1. ครูผู้สอนควรมีมาตรการในการติดตามและกระตุ้น นักเรียนที่ขาดเรียนหรือมาเรียนสายบ่อย เพื่อป้องกัน ผลกระทบต่อการเรียน
ข้อ	ด้าน	แนวทางการพัฒนา
		2. ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมที่เน้นการพัฒนาทักษะการคิด วิเคราะห์ เพื่อแก้ไขปัญหาการเรียนรู้แบบท่องจำ
6.	ด้านการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเพื่อพัฒนา คุณลักษณะที่พึงประสงค์	1. ครูผู้สอนควรมีมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหา การกลั่นแกล้ง (Bullying) ในโรงเรียนอย่างเป็นรูปธรรม 2. ครูผู้สอนควรใช้กิจกรรมเชิงบวก (Positive Reinforcement) เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึง ประสงค์อย่างต่อเนื่อง
7.	ด้านการพัฒนาและส่งเสริม นักเรียนเพื่อพัฒนา ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ	1. ครูผู้สอนควรสนับสนุนให้นักเรียนกลุ่มพิเศษได้เข้าร่วม การแข่งขันทางวิชาการ ในระดับต่างๆ 2. ครูผู้สอนควรจัดให้มีการยกย่องชมเชยนักเรียนที่มีผลการ เรียนดีหรือมีความก้าวหน้าทางวิชาการ
8.	ด้านการพัฒนาและส่งเสริม นักเรียนเพื่อพัฒนา คุณลักษณะที่พึงประสงค์	1. ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นผู้นำ และ การกล้าแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียน2. ครูผู้สอน ควรจัดกิจกรรมที่เน้นการพัฒนาทักษะการอยู่ร่วมกับผู้อื่น และการยอมรับความแตกต่าง
9.	ด้านการส่งต่อเพื่อพัฒนา ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ	1. ครูผู้สอนควรมีกระบวนการในการส่งต่อนักเรียนที่มีภาวะ บกพร่องทางการเรียนรู้ (LD) ไปยังผู้เชี่ยวชาญเพื่อวินิจฉัย 2. ครูผู้สอนควรประสานงานกับครูการศึกษาพิเศษเพื่อวาง แผนการสอนเฉพาะบุคคล (IEP) ให้กับนักเรียนที่ส่งต่อ
10.	ด้านการส่งต่อเพื่อพัฒนา คุณลักษณะที่พึงประสงค์	1. ครูผู้สอนควรติดตามการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของ นักเรียนที่ถูกส่งต่ออย่างใกล้ชิดภายหลังการช่วยเหลือ

2. ครูผู้สอนควรทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานหลักในการจัดการข้อมูลและเอกสารสำหรับกระบวนการส่งต่อ

จากตารางที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า ควรพัฒนาระบบการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยใช้ข้อมูลนักเรียนรายบุคคลในการวางแผนช่วยเหลือ ส่งเสริม และแก้ไขปัญหาให้เหมาะสมกับความแตกต่างของนักเรียน มีการคัดกรอง ติดตาม และจัดทำแผนช่วยเหลือรายบุคคล รวมทั้งส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาศักยภาพคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และสร้างความร่วมมือระหว่างครู ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

สรุปผลการวิจัย

จากวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

1. ระบบดูแลช่วยเหลือเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยรวมมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = .46)

2. ผลการศึกษาแนวทางพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ประกอบด้วย 10 ด้าน ครอบคลุมการดำเนินงานทั้งด้านการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยเน้นการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง การป้องกันและแก้ไขปัญหา การพัฒนาและส่งเสริม และการส่งต่อ ทั้งนี้ แนวทางสำคัญ ได้แก่ การใช้ข้อมูลนักเรียนในการวางแผนช่วยเหลือ การจัดทำแผนพัฒนารายบุคคล การส่งเสริมศักยภาพตามความถนัด การป้องกันปัญหาพฤติกรรม และการประสานความร่วมมือเพื่อช่วยเหลือนักเรียนอย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ระบบดูแลช่วยเหลือเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 โดยรวมมีระดับปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก เพราะโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัดให้ความสำคัญกับการวางรากฐานพฤติกรรมและคุณภาพชีวิตของนักเรียนควบคู่ไปกับการเรียน โดยยึดหลักการดูแลที่เข้าถึงตัวนักเรียนเป็นรายบุคคล ทำให้ครูทราบข้อมูลพื้นฐานศักยภาพและข้อจำกัดของนักเรียนแต่ละคนอย่างชัดเจน สอดคล้องกับแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559) ที่ระบุว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนต้องมีกระบวนการดำเนินงานที่มุ่งเน้นการคุ้มครองป้องกัน เพื่อให้นักเรียนเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข อภิปรายผล ดังนี้

1.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ อาจเป็นเพราะสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยครูผู้สอนไม่ได้มุ่งเน้นเพียงการถ่ายทอดเนื้อหา แต่มีการวิเคราะห์ลีลาการเรียนรู้ และความถนัดที่แตกต่างกันของนักเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒนาผล. (2562) ที่ระบุว่า การรู้จักและเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนในเชิงวิชาการ จะช่วยให้ครูสามารถสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพสูงสุดของนักเรียนแต่ละคนได้

1.2 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สถานศึกษาให้ความสำคัญกับการรู้จักเด็กก่อนสอน โดยใช้ข้อมูลเชิงลึกทางพฤติกรรมมาเป็นฐานในการออกแบบการจัดการเรียนรู้และการดูแลช่วยเหลือ สอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา ขัมมณี (2561) ที่กล่าวว่า การเข้าใจพื้นฐานและภูมิหลังของผู้เรียนเป็นรายบุคคล จะช่วยให้ผู้สอนสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ที่ตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล

1.3 ด้านการคัดกรองนักเรียนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ สถานศึกษามีมาตรการที่เข้มงวดในการเฝ้าระวังคุณภาพผู้เรียน โดยมีการกำหนดจุดตัดหรือเกณฑ์คะแนนที่ชัดเจนในการระบุนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ ทำให้ครูสามารถคัดกรองและแยกกลุ่มนักเรียนได้รวดเร็ว สอดคล้องกับแนวคิดของ ศิริชัย กาญจนวาสี (2561) ที่ระบุว่า การประเมินเพื่อการคัดกรองเป็นขั้นตอนสำคัญในการจำแนกความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งช่วยให้ครูสามารถจัดสรรทรัพยากรและเวลาในการดูแลนักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพและเท่าเทียม

1.4 ด้านการคัดกรองนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สถานศึกษามีกระบวนการที่เป็นระบบในการคัดแยกกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้เครื่องมือที่เป็นมาตรฐานสากลและเป็นที่ยอมรับ ทำให้ครูสามารถจำแนกนักเรียนออกเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหาได้อย่างเป็นรูปธรรม

สอดคล้องกับแนวคิดของ จตุภูมิ เขตจัตุรัส (2560) ที่ระบุว่า การเลือกใช้เครื่องมือประเมินที่มีคุณภาพและเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ จะทำให้ข้อมูลที่ได้มีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจเพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.5 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ มีมาตรการในการติดตามและกระตุ้นนักเรียนที่ขาดเรียนหรือมาเรียนสายบ่อย เพื่อป้องกันผลกระทบต่อการเรียน และควรจัดกิจกรรมที่เน้นการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์เพื่อแก้ไขปัญหาการเรียนรู้แบบท่องจำ สอดคล้องกับแนวคิดของสุวิมล ว่องวานิช (2562) ที่กล่าวว่า การประเมินความต้องการจำเป็นเป็นกระบวนการสำคัญในการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นอยู่กับสภาพที่พึงประสงค์

1.6 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกลั่นแกล้ง (Bullying) ในโรงเรียนอย่างเป็นรูปธรรม และควรใช้กิจกรรมเชิงบวก (Positive Reinforcement) เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์อย่างต่อเนื่อง กับบริบทของผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดของสุวิมล ว่องวานิช (2562) ที่กล่าวว่า การประเมินความต้องการจำเป็น เป็นกระบวนการสำคัญในการวิเคราะห์ช่องว่างระหว่างสภาพที่เป็นอยู่กับสภาพที่พึงประสงค์

1.7 ด้านการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ สถานศึกษาให้ความสำคัญกับการสร้างแรงจูงใจและความภาคภูมิใจให้แก่ผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดของอาภรณ์ ใจเที่ยง (2553) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาตามศักยภาพ รวมทั้งการใช้แรงเสริมทางบวกเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและความมุ่งมั่นในการเรียนรู้

1.8 ด้านการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ครูจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นผู้นำ การกล้าแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ การอยู่ร่วมกับผู้อื่น และการยอมรับความแตกต่างซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของประวีต เอรารวรรณ์ (2561) ที่กล่าวว่า การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์และวินัยเชิงบวกในสถานศึกษา ควรอาศัยการจัดสภาพแวดล้อมและกิจกรรมที่ส่งเสริมพฤติกรรมเชิงบวก

1.9 ด้านการส่งเสริมเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ สถานศึกษาให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูผ่านการรับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำมาปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษหรือกลุ่มที่มีปัญหาการเรียนรู้ซับซ้อน สอดคล้องกับแนวคิดของ ศิริชัย กาญจนวาสี (2561) ที่กล่าวว่า กระบวนการส่งเสริมที่มีประสิทธิภาพต้องไม่ใช่เพียงการ

ส่งผ่านตัวเด็กออกไป แต่ต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลย้อนกลับ เพื่อให้ครูผู้สอนสามารถจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กกลุ่มนั้นๆ

1.10 ด้านการส่งต่อเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษามีกระบวนการส่งต่อที่เป็นระบบชัดเจน โดยเฉพาะการเตรียมข้อมูลสารสนเทศที่ครบถ้วนก่อนส่งต่อไปยังหน่วยงานภายนอก เพื่อให้การช่วยเหลือมีความต่อเนื่องและตรงจุด สอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานโครงการส่วนพระองค์สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (2563) ที่ระบุว่า การส่งต่อที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยการจัดการข้อมูลที่แม่นยำ และการประสานงานที่รวดเร็ว เพื่อให้นักเรียนที่มีปัญหาซับซ้อนได้รับการช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางได้ทันท่วงที

2. แนวทางพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูล ทั้ง 7 คน

2.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ มีแนวทางสำคัญคือ ครูควรนำข้อมูลสภาพเศรษฐกิจ ความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียน และข้อมูลความบกพร่องทางการเรียนรู้ของนักเรียนมาประกอบวางแผนจัดการเรียนรู้และการช่วยเหลือ สอดคล้องกับแนวคิดของวิจารณ์ พานิช (2562) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันควรให้ความสำคัญกับความแตกต่างหลากหลายของผู้เรียน โดยครูต้องเข้าใจบริบทและศักยภาพของนักเรียนแต่ละคน

2.2 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีแนวทางสำคัญคือ ครูควรใช้ข้อมูลประวัติสุขภาพจิตและสุขภาพกายของนักเรียน เพื่อทำความเข้าใจพฤติกรรมที่อาจเกิดจากปัญหาทางอารมณ์ อาจเนื่องมาจากพฤติกรรมของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับสภาพร่างกาย จิตใจ และสภาพแวดล้อมรอบตัว ส่งผลให้มีการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดของทศนา แคมมณี (2561) ที่อธิบายว่า การจัดการเรียนรู้และการพัฒนาผู้เรียนควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ทั้งด้านความรู้ ความสามารถ ความต้องการ และสภาพทางจิตใจของผู้เรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาพฤติกรรมที่เหมาะสม

2.3 ด้านการคัดกรองนักเรียนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ มีแนวทางสำคัญคือ ครูควรจัดกลุ่มคัดกรองนักเรียนที่ขาดความพร้อมด้านทักษะพื้นฐาน เช่น การอ่านออกเขียนได้ และจัดทำแผนการช่วยเหลือรายบุคคล สำหรับนักเรียนที่มีปัญหาด้านการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียน

แต่ละคนมีพื้นฐาน ความสามารถ และความต้องการในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับแนวคิดของศิริชัย กาญจนวาสี (2561) ที่กล่าวว่า การประเมินและการใช้ข้อมูลสารสนเทศจากการประเมินเป็นกระบวนการสำคัญในการวินิจฉัยผู้เรียน เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจและวางแผนพัฒนาผู้เรียนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2.4 ด้านการคัดกรองนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีแนวทางสำคัญคือ ครูควรใช้แบบประเมินพฤติกรรมมาตรฐาน เช่น แบบประเมินจุดแข็งและจุดอ่อน (SDQ) เพื่อคัดกรองนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้านพฤติกรรมและอารมณ์ รวมทั้งจัดทำแผนการดูแลรายบุคคลสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาด้านพฤติกรรม สอดคล้องกับแนวคิดของประวิทย์ เอรารวรรณ์ (2561) ที่กล่าวว่า การดูแลช่วยเหลือนักเรียนควรอาศัยกระบวนการคัดกรองและการใช้ข้อมูลสารสนเทศของผู้เรียน เพื่อให้สามารถวางแผนป้องกัน แก้ไข และพัฒนานักเรียนได้ตรงตามสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นรายบุคคล

2.5 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหามาเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ มีแนวทางสำคัญคือ ครูควรมีมาตรการติดตามและกระตุ้นนักเรียนที่ขาดเรียนหรือมาเรียนสายบ่อย เพื่อป้องกันผลกระทบต่อการเรียน และควรจัดกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์เพื่อแก้ไขปัญหาการเรียนรู้แบบท่องจำ สอดคล้องกับแนวคิดของวิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล (2562) ที่ให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยครูต้องออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิด การสร้างความรู้ และการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนอย่างเต็มความสามารถ

2.6 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหามาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีแนวทางสำคัญคือ ครูควรมีมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหากลั่นแกล้งในโรงเรียนอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวคิดของจตุภูมิ เขตจัตุรัส (2562) ที่กล่าวว่า การประเมินและพัฒนาผู้เรียนควรใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อทำความเข้าใจพฤติกรรมของผู้เรียน และนำไปสู่การส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้และคุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างเหมาะสม

2.7 ด้านการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ มีแนวทางสำคัญคือ ครูควรสนับสนุนให้นักเรียนกลุ่มพิเศษได้เข้าร่วมการแข่งขันทางวิชาการในระดับต่าง ๆ และจัดให้มีการยกย่องชมเชยนักเรียนที่มีผลการเรียนดีหรือมีความก้าวหน้าทางวิชาการ สอดคล้องกับแนวคิดของอาภรณ์ ใจเที่ยง (2553) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่าง

บุคคลของผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถตามศักยภาพ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม

2.8 ด้านการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีแนวทางสำคัญคือ ครูควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นผู้นำ การกล้าแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ และพัฒนาทักษะการอยู่ร่วมกับผู้อื่น รวมถึงการยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล สอดคล้องกับแนวคิดของวิจารณ์ พานิช (2562) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ควรมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต

2.9 ด้านการส่งต่อเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ มีแนวทางสำคัญคือ ครูควรมีการบวกรับส่งต่อนักเรียนที่มีภาวะบกพร่องทางการเรียนรู้ ไปยังผู้เชี่ยวชาญเพื่อวินิจฉัย และประสานงานกับครูการศึกษาพิเศษเพื่อวางแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ให้กับนักเรียนที่ได้รับการส่งต่อ สอดคล้องกับแนวคิดของศิริชัย กาญจนวาสี (2561) ที่กล่าวว่า การประเมินผู้เรียนเป็นกระบวนการสำคัญในการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ เพื่อนำมาใช้ในการวินิจฉัย ตัดสินใจ และวางแผนพัฒนาผู้เรียนให้เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคล

2.10 ด้านการส่งต่อเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีแนวทางสำคัญคือ ครูควรติดตามการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนที่ได้รับการส่งต่ออย่างใกล้ชิดภายหลังการช่วยเหลือ และทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานหลักในการจัดการข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการส่งต่อ สอดคล้องกับแนวคิดของสมชาย วงษ์วิเศษ (2562) ที่กล่าวว่า การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนควรมีการประสานความร่วมมือ การจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ และติดตามผลการช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ควรกำหนดนโยบายพัฒนาระบบการคัดกรองนักเรียนอย่างเป็นระบบ เนื่องจากด้านการคัดกรองนักเรียนเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยควรส่งเสริมให้สถานศึกษามีเครื่องมือคัดกรองที่เหมาะสม ทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พฤติกรรม และความเสี่ยงของนักเรียน เพื่อนำข้อมูลไปวางแผนช่วยเหลือรายบุคคลได้อย่างถูกต้อง

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรพัฒนาระบบฐานข้อมูลนักเรียนรายบุคคลและระบบส่งต่อที่เชื่อมโยงกัน เนื่องจากด้านการส่งต่อเป็นด้านที่ควรได้รับการพัฒนา โดยควรมีระบบสารสนเทศที่ช่วยให้ครูสามารถบันทึกข้อมูล วิเคราะห์ปัญหา และติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างต่อเนื่อง

1.3 สถานศึกษาควรกำหนดแนวทางการสร้างความร่วมมือระหว่างครู ผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยเฉพาะนักเรียนที่มีปัญหาด้านการเรียนรู้ พฤติกรรม และสุขภาพจิต เพื่อให้ได้รับการช่วยเหลืออย่างเหมาะสมและทันทั่วถึง

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 ครูผู้รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนควรจัดทำข้อมูลนักเรียนรายบุคคลอย่างครบถ้วน โดยรวบรวมข้อมูลด้านการเรียน สภาพครอบครัว ความสนใจ สุขภาพกาย และสุขภาพจิต เพื่อนำมาใช้ประกอบการวางแผนพัฒนานักเรียนให้เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคล

2.2 ครูผู้สอนควรนำผลการคัดกรองมาใช้จัดทำแผนช่วยเหลือนักเรียนรายบุคคล โดยเฉพาะนักเรียนที่มีปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อกำหนดวิธีการช่วยเหลือ เช่น การสอนซ่อมเสริม การจัดกิจกรรมเสริมทักษะ และการติดตามความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง

2.3 ครูควรพัฒนาระบบการส่งต่อนักเรียนอย่างเป็นระบบ โดยประสานความร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญ ครูการศึกษาพิเศษ ผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งติดตามผลหลังการส่งต่อ เพื่อให้การช่วยเหลือเกิดประสิทธิภาพ

2.4 ครูควรใช้กิจกรรมส่งเสริมเชิงบวกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน เช่น กิจกรรมพัฒนาภาวะผู้นำ การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการเสริมแรงทางบวก เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมที่เหมาะสมอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในแต่ละด้าน โดยเฉพาะด้านการส่งต่อ ควรได้รับการพัฒนาเพื่อให้เข้าใจปัญหาอุปสรรค และแนวทางการช่วยเหลือนักเรียนจากมุมมองของผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองมากยิ่งขึ้น

2. ควรมีการวิจัยและพัฒนา รูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ใช้เทคโนโลยี

สารสนเทศในการจัดเก็บ วิเคราะห์ และติดตามข้อมูลนักเรียนรายบุคคล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการคัดกรอง การช่วยเหลือ และการส่งต่อนักเรียนกลุ่มเสี่ยงอย่างเป็นระบบ

3. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อค้นหาองค์ประกอบหรือแนวทางที่ช่วยสนับสนุนให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือให้นักเรียนให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

จตุภูมิ เขตจัตุรัส. (2560). วิธีการและเครื่องมือประเมินการเรียนรู้. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ทิตินา แหมมณี. (2561). ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

(พิมพ์ครั้งที่ 22). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประวิต เอรารวรรณ์. (2561). การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์และวินัยเชิงบวกในสถานศึกษา.

วารสารครูสภาวิทยากร, 2(1), 111-114.

วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒนาผล. (2562). การพัฒนาผู้เรียนอย่างสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ. ศูนย์ผู้นำ

นวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้.

วิจารณ์ พานิช. (2562). การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสยามกัมมาจล.

ศิริชัย กาญจนวาสี. (2561). การประเมินเพื่อการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมชาย วงษ์วิเศษ. (2562). แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้น

พื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์

ปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2562). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อการพัฒนาผู้เรียนและ

สถานศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2. (2567). รายงานข้อมูลสถิติและการพัฒนา

คุณภาพการศึกษาในสังกัด. ชัยภูมิ: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ

นักเรียนในสถานศึกษา (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น

พื้นฐาน.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). *คู่มือระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน*.
กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579*. กรุงเทพฯ:
พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานโครงการส่วนพระองค์สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยาม
บรมราชกุมารี. (2563). *คู่มือการดำเนินงานโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร
ตามพระราชดำริประจำปีการศึกษา 2563*. กรุงเทพฯ: สำนักงานโครงการส่วนพระองค์ฯ.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2553). *หลักการสอน*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- Trilling, B., & Fadel, C. (2009). *21st century skills: Learning for life in our times*. San
Francisco.
- UNESCO. (2015). *Education 2030: Incheon Declaration and Framework for Action for
the Implementation of Sustainable Development Goal 4*. UNESCO.
จาก <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000245656>.